

Spaar- en leenbanken over het jaar ...

<https://hdl.handle.net/1874/423871>

CBS 8 ~~478~~ 8

STATISTIEK VAN NEDERLAND

SPAAR- EN LEENBANKEN

== OVER HET JAAR 1929/1930 ==

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT

- 9. JAN 1931

UTRECHT.

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK
DECEMBER 1930

ADVERTENTIE

N.V. MAATSCHAPPIJ VOOR HYPOTHECAIR CREDIET IN NEDERLAND

WAARIN OPGENOMEN DE

N.V. MAASTRICHTSCHE HYPOTHEEKBANK VOOR NEDERLAND

Geplaatsd kapitaal met reserves . . . . . f 5.402.300,—
Uitstaande pandbrieven met gewaarborgd kapitaal
per 1 October 1930 . . . . . f 53.898.000,—

Hoofdkantoor te 's-GRAVENHAGE . Nassaulaan 23
Kantoor te MAASTRICHT . . . . . St. Servaasklooster 8
Bijkantoor te AMSTERDAM . . . . . Westmarkt 2
Bijkantoor te UTRECHT . . . . . Boothstraat 15
Bijkantoor te GRONINGEN . . . . . Turfsingel 9

Geeft 4½ pCt. pandbrieven uit tegen beurskoers,
aflosbaar door uitloting binnen 25 jaar:

De Directie:

Mr. D. VAN HOUTEN.
Mr: Dr. J. D. TEN BRUGGEN CATE.
Mr. S. VAN HOUTEN.
B. M. J. W. SCHOON, Adj. Dir.

N. V. ALGEMEENE HYPOTHEEKBANK

AMSTERDAM — HEERENGRACHT 416 (C)

Stelt verkrijgbaar:

4 $\frac{1}{2}$ pCt. PANDBRIEVEN

Behooren tot de Beleggingsfondsen der Rijkspostspaarbank
en van diverse andere Spaarbanken.

Gep. Maatsch. Kap. f 3.000.000,—

Waarop gestort . . . f 406.100,—

Reserves ruim . . . . f 1.150.000,—

Pandbrievenomloop ruim 28 $\frac{1}{2}$ miljoen gulden.

De Directie:

Mr. L. J. VAN TOULON VAN DER KOOG.

Mr. K. S. VAN KAPPEN.

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

BATAAFSCHE HYPOTHEEKBANK

WETERINGSCHANS 124 AMSTERDAM (C.)

ANNO 1889

TELEFOON 36555

GEEFT UIT:

4 $\frac{1}{2}$ pCt. PANDBRIEVEN

GROOT f 1000,—, f 500,— en f 100,—

COUPONS JANUARI EN JULI

BIJKANTOOR: Rotterdam, Wijnhaven 69 (Firma C. de Ruyter)

STATISTIEK VAN NEDERLAND

SPAAR- EN LEENBANKEN

==== OVER HET JAAR 1929/1930 ====

Auteursrecht voorbehouden.

(Het overnemen van gegevens en grafiek uit deze publicatie is echter toegestaan, met duidelijke bronvermelding.)

Tous droits réservés.

(L'emprunt de chiffres et du tableau graphique est permis à condition qu'on en indique nettement la source.)

Bewerkt door het Centraal Bureau voor de Statistiek, Oostduinlaan 2, 's-Gravenhage. Uitgegeven en gedrukt door de Algemeene Landsdrukkerij, Fluweelen Burgwal 18, 's-Gravenhage.

Voor abonnement op deze publicatie wende men zich tot het Centraal Bureau voor de Statistiek. Losse nummers zijn verkrijgbaar bij de Algemeene Landsdrukkerij. Prijs f 0,50 per exemplaar. De inning der gelden geschiedt hetzij per postkwitantie, hetzij onder rembours.

VOORBERICHT.

Deze jaargang omvat de spaarbanken waarvan het boekjaar geëindigd is op een datum, liggende tusschen 1 Juli 1929 en 30 Juni 1930; eenvoudigheidshalve wordt in de publicatie gesproken over het jaar 1929, waar eigenlijk 1929/30 bedoeld wordt. Wat de boerenleenbanken betreft waren er nog geen gegevens over 1929 beschikbaar.

De Directeur-Generaal van de Statistiek,
H. W. METHORST.

's-GRAVENHAGE, December 1930.

INLEIDING.

SPAARBANKEN.

(Caisses d'épargne.)

Hoewel het sparen in onze samengestelde Volkshuishouding vele andere vormen aanneemt dan het inleggen van gelden bij de Rijkspostspaarbank en de particuliere spaarbanken — men denke slechts aan allerlei vormen van kapitaal- en pensioenverzekering, de openlijke en stille reserves der naamlooze vennootschappen enz. — blijft het voor hem, die eenig inzicht wil verkrijgen in den economischen toestand der bevolking belangwekkend den ontwikkelingsgang van de spaarbanken na te gaan. Dit niet alleen wegens de belangrijke bedragen, welke in totaal aan deze banken worden toevertrouwd en de groote rol die zij spelen bij de kapitaalvorming, maar vooral ook, omdat de spaarbankcijfers betrekking hebben op breede lagen der bevolking. Zij geven inzicht, in hoever de groote massa eenige ruimte van middelen bezit en iets voor den kwaden dag ter zijde weet te leggen, waardoor het sparen een krachtig hulpmiddel is bij den strijd tegen den woeker en de uitwassen van het afbetalingsstelsel. Ook geven de spaarbankcijfers wel eenige aanwijzing, in hoever allerlei schokken zooals oorlogen en crisissen, die het economisch leven beroeren en de onderscheidene bevolkingsgroepen dikwijls zeer ongelijkmatig treffen, op den economischen toestand van de massa der bevolking inwerken.

In verband met het bovenstaande verdient het onderstaande retrospectief overzicht, dat werd aangevuld met de nieuwste cijfers, de aandacht.

JAREN. (Années.)	Inlagen. (Versements.)			Terugbetalingen. (Remboursements.)			Saldo-tegoed der inleggers op het einde van het jaar. (Solde dû aux déposants à la fin de l'année.)			Saldo-tegoed per boekja. (Solde dû par livret.)		
	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particu- lières.)	Totaal. (Total.)	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particu- lières.)	Totaal. (Total.)	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particu- lières.)	Totaal. (Total.)	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particu- lières.)	Totaal. (Total.)
	× f 1000			× f 1000			× f 1000			f 102	f 222	f 138
1900	39 218	20 380	59 548	34 932	21 333	56 265	84 637	79 939	164 636	109	245	140
1910	78 850	57 316	116 175	79 126	36 401	115 727	164 278	110 879	275 157	111	255	145
1913	86 818	47 730	134 617	84 256	45 815	130 071	183 791	129 751	313 542	110	232	139
1914	74 495	40 572	115 107	78 499	55 319	133 818	184 585	118 108	302 693	112	236	141
1915	67 088	40 314	108 002	67 763	40 307	108 070	189 107	121 021	310 128	120	261	152
1916	85 556	55 461	141 017	72 800	48 674	121 474	206 860	126 173	348 032	126	283	163
1917	80 798	69 978	150 776	79 240	51 443	130 683	222 840	152 433	375 273	123	314	176
1918	104 885	82 639	187 554	91 768	65 218	156 986	241 755	176 407	418 162	143	340	190
1919	137 836	106 613	244 449	117 921	83 105	201 026	268 188	205 240	473 428	148	350	194
1920	124 983	101 958	226 942	127 038	96 770	223 807	272 956	216 801	489 757	148	365	204
1921	125 306	110 736	236 092	121 852	101 177	223 029	283 449	230 976	523 425	160	379	209
1926	125 033	141 964	267 657	124 199	125 582	249 781	320 997	303 222	627 219	162	378	226
1927	127 513	153 251	280 764	127 373	139 221	266 594	329 338	327 346	656 684	165	389	233
1928	132 745	171 239	303 984	130 005	154 867	284 872	340 505	354 419	694 924	167	387	237
1929	136 439	189 708	326 142	134 541	175 416	309 957	351 115	380 701	731 875			

JAREN. (Années.)	Saldo-tegoed per 100 inwoners. (Solde dû par 100 habitants.)			Aantal boekjes op het einde van het jaar in omloop. (Nombre de livrets en circulation à la fin de l'année.)			Aantal boekjes op het einde van het jaar per 100 inwoners. (Nombre de livrets à la fin de l'année par 100 habitants.)		
	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particu- lières.)	Totaal. (Total.)	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particu- lières.)	Totaal. (Total.)	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particu- lières.)	Totaal. (Total.)
1900	f 1 635	f 1 544	f 3 179	829 181	559 090	1 188 821	16,0	6,9	22,9
1910	2 763	1 865	4 628	1 510 033	451 747	1 961 780	25,4	7,6	33,0
1913	2 958	2 089	5 047	1 648 720	509 826	2 158 556	26,5	8,2	34,7
1914	2 911	1 863	4 774	1 671 498	510 077	2 181 575	26,4	8,0	34,4
1915	2 932	1 876	4 808	1 690 149	512 000	2 202 209	26,2	7,9	34,1
1916	3 142	2 098	5 210	1 730 178	522 589	2 252 767	26,3	7,9	34,2
1917	3 314	2 267	5 581	1 763 619	538 986	2 301 605	26,2	8,0	34,2
1918	3 567	2 602	6 169	1 816 735	561 179	2 377 914	26,8	8,3	35,1
1919	3 926	3 004	6 930	1 887 362	603 133	2 490 495	27,6	8,8	36,4
1920	3 990	3 173	7 163	1 908 305	619 807	2 528 112	27,9	9,0	36,9
1921	4 077	3 415	7 492	1 914 863	656 412	2 571 275	27,5	9,4	36,9
1926	4 265	4 069	8 334	2 007 902	307 010	2 314 912	26,7	10,7	37,4
1927	4 319	4 203	8 511	2 088 326	863 049	2 951 375	26,7	11,3	38,0
1928	4 405	4 585	8 989	2 063 222	904 190	2 973 412	26,8	11,7	38,5
1929	4 483	4 861	9 344	2 101 221	973 498	3 074 719	26,8	12,4	39,3

Blijkt uit de in het retrospectief overzicht opgenomen cijfers omtrent het saldo-tegoed der inleggers, welke belangrijke bedragen in den loop der jaren bij de spaarbanken zijn geïnvesteerd, zij toonen ook aan — zelfs als men ze omrekent per 100 inwoners en dus den invloed van de toeneming der bevolking uitschakelt — dat de spaargelden sinds 1900 bijna onafgebroken zijn aangegroeid, ook nadat de in den oorlog opgetreden waardevermindering van het geld tot staan was gekomen en in haar tegendeel begon te verkeeren. Duidelijk treedt speciaal bij de particuliere spaarbanken de — overigens niet zeer belangrijke — inzinking in het begin van de oorlogsperiode aan het licht, terwijl de vorige crisistijd niet meer dan eenige tempering van den vooruitgang heeft gebracht en ook de tegenwoordige crisisverschijnselen, in de spaarbankcijfers over het statistiekjaar 1929 nog nauwelijks zijn weerpiegeld.

Vergelijkt men de in het retrospectief overzicht vermelde totaal-bedragen van de inlagen en terugbetalingen, dan blijken de eerste alleen in het jaar 1914 onder de exceptioneele omstandigheden van het begin van den oorlog, toen er veel geld werd vastgehouden, in eenigszins beteekenende mate door de laatstgenoemde te zijn overtroffen. In het jaar 1915, waarin de krapheid in de geldcirculatie nog niet verdwenen was, begon de verhouding zich te herstellen. Onmiddellijk daarna gingen de overschotten van inlagen en terugbetalingen sprongsgewijze naar boven onder den invloed van de beginnende inflatie en door het inleggen van gelden, welke in het begin van den oorlog uit vrees voor een finantieele catastrofe waren opgevraagd dan wel onbelegd waren gebleven. In het statistiekjaar 1920 trad een sterke tempering in. Daarna ging het weder crescendo, doch de cijfers over 1929 geven eenige ombuiging in nederwaartsche richting te zien. Werd nl. in de jaren 1927 en 1928 resp. f 14,2 en f 19,1 miljoen meer ingelegd dan terugbetaald, in 1929 overtroffen de inlagen de terugbetalingen met f 16,2 miljoen.

Voorts stelt het retrospectief overzicht in staat om over de beschouwde jaren den ontwikkelingsgang van de Rijkspostspaarbank met dien van de particuliere spaarbanken te vergelijken. Wat een der voornaamste gegevens, het saldo-tegoed, betreft, blijkt de Rijkspostspaarbank jaren lang de particuliere spaarbanken te hebben overtroffen, hetgeen zich in de oorlogsjaren nog heeft geaccentueerd. Sindsdien hebben de particuliere spaarbanken het nadeelig verschil in snel tempo ingehaald en in 1928 een voorsprong op de Rijkspostspaarbank verkregen, welke in 1929 is vergroot. Deze ontwikkeling teekent zich behalve in de grafiek, opgenomen op de laatste bladzijde dezer publicatie, ook af in de volgende percentages. Terwijl het saldo-tegoed der in het overzicht opgenomen particuliere spaarbanken op het einde van 1913 70,6 pct. van dat der Rijkspostspaarbank uitmaakte en in de jaren 1914 en 1915 het percentage tot 64,0 daalde, steeg het vervolgens in de jaren 1916 tot en met 1921 tot resp. 65,8; 68,4; 73,0; 76,5; 79,4 en 84,7. Voor de jaren 1926 tot en met 1929 waren de percentages resp. 95,4; 99,4; 104,1 en 108,4.

De beperking van het rentegevend bedrag per boekje bij de Rijkspostspaarbank heeft de vergroting van het aantal boekjes, (bijv. door het nemen

van boekjes ten name van echtgenooten en/of kinderen) in de hand gewerkt. Desondanks was de toeneming van het aantal boekjes bij de particuliere banken in de laatste jaren veel grooter dan bij de Rijkspostspaarbank.

Omvang van de Statistiek. Over het jaar 1929 zijn opgaven ontvangen van 296 particuliere spaarbanken (11 bij het Bureau bekende banken hebben geen opgaven ingezonden, terwijl 1 bank in den loop van het jaar is opgeheven). Tegenover 5 banken, welke in 1928 geen opgaven verstrekten en welker gegevens thans in de statistiek konden worden opgenomen, staat een zelfde aantal banken, welke in 1928 medewerkten en ditmaal geen opgaven inzonden. Hoewel het aantal particuliere spaarbanken, dat gegevens verstrekke, in vergelijking met het vorige jaar onveranderd bleef, volgt uit het bovenstaande, dat de cijfers van 296 banken, welke in de volgende tabellen naast elkander zijn gesteld, niet geheel op dezelfde instellingen betrekking hebben. Dit geldt ook voor de cijfers over 1927. Bij de tabellen Ia en IIa is echter door het elimineeren van de opgaven der banken welke slechts over een der beide jaren gegevens verschaffen, dit bezwaar ondervangen. Aangezien een aantal banken geen volledig ingevulde telkaart heeft ingezonden, hebben de onderscheidene gegevens over 1929 niet alle op hetzelfde aantal instellingen betrekking.

Inlagen en terugbetalingen. Bij de Rijkspostspaarbank nam het bedrag der inlagen, dat in 1928 f 5 232 000 grooter was dan in het voorafgaande jaar, in 1929 met een bedrag van f 3 694 000 toe. Tegenover 1927, toen de toename f 1 820 000 bedroeg, bleef de Rijkspostspaarbank echter nog in het voordeel. Het surplus van inlagen boven terugbetalingen vertoonde in algemeene trekken hetzelfde beeld; dit overschot daalde van f 2 740 000 in 1928 tot f 1 898 000 in 1929, waartegenover in 1927 slechts een overschot van f 140 000 stond.

Van de grootere aantrekkingskracht door de particuliere spaarbanken in de laatste jaren op de inleggers uitgeoefend, spreken de cijfers van de toeneming der inlagen bij de 291 banken, welke zoowel over 1928 als over 1929 opgaven hebben verstrekt. Bij die banken stegen in laatstgenoemd jaar de inlagen met f 18 375 000. De terugbetalingen namen nog sterker toe (met f 20 390 000) zoodat het overschot van de inlagen boven de terugbetalingen, dat in 1928 f 16 338 000 bedroeg, tot f 14 323 000 daalde. Al mochten de particuliere spaarbanken zich dus nog verheugen in een flinken groei, zij konden zich toch evenmin als de Rijkspostspaarbank geheel onttrekken aan den invloed van de crisis in de zakenwereld.

Blijkens de cijfers voor de afzonderlijke provincies heeft de groei der particuliere spaarbanken zich wederom voorgedaan over het geheele land. Het grootst was de toeneming van het bedrag der inlagen wederom in de provincies Zuid- en Noordholland (resp. f 6 437 000 en f 4 306 000). Ten aanzien van Zuidholland stond deze stijging sterk onder den invloed van de groote steden daar de inlagen bij de banken te 's-Gravenhage en Rotterdam met resp. f 2 219 000 en f 3 257 000 toenamen. Veel geringer was de invloed van de toeneming der inlagen bij de particuliere spaarbanken te Amsterdam (welke slechts eene stijging van f 600 000 aanwees) op het cijfer van Noordholland. De provincie Utrecht waar eveneens een groote stedelijke bevolking is vertoonde ook een flinke toeneming der inlagen te weten met f 3 152 000. Relatief was de toeneming in Noordbrabant en Drenthe belangrijk. Wat de provincies met meer landelijk karakter betreft, bedenke men dat de spaargelden in die provincies voor een groot deel hun weg zullen hebben gevonden naar de boerenleenbanken.

Het aantal inlagen nam bij de Rijkspostspaarbank toe van 2 405 980 (in 1928) tot 2 474 610 (in 1929) en dat der terugbetalingen van 1 300 262 (in 1928) tot 1 319 513 (in 1929). Het gemiddeld bedrag van de inlagen was f 55,14 (in 1928 f 55,17) en dat der terugbetalingen f 101,96 (in 1928 f 99,98). Het is merkwaardig hoe constant deze gemiddelden, die natuurlijk sterk onder den invloed van de wet der groote getallen staan de laatste jaren zijn gebleven.

Omtrent het aantal inlagen zijn opgaven ontvangen van 284 particuliere spaarbanken. Bij deze banken zijn in het jaar 1929 2 496 766 inlagen gedaan (gemiddeld bedrag van de inlagen f 73,15) waartegenover 1 078 799 terugbetalingen stonden (gemiddeld bedrag der terugbetalingen f 156,50). Van de 276 particuliere

spaarbanken, welke over 1928 alsook over 1929 opgaven hebben verstrekt, blijkt het aantal inlagen te zijn gestegen van 2 121 488 tot 2 455 648 en het gemiddeld bedrag der inlagen te zijn gedaald van f 77,39 tot f 73,53. Het aantal terugbetalingen dezer banken nam toe van 936 584 tot 1 069 255 en het gemiddeld bedrag der terugbetalingen daalde van f 158,77 tot f 156,40. Vorenstaande cijfers geven een aanwijzing, dat de wereldcrisis, die zich in het statistiekjaar heeft geopenbaard, breede lagen der bevolking nog niet sterk heeft aangegrepen en dat deze niet tot een vertrouwenscrisis ten opzichte van de spaarbanken heeft geleid.

Het aantal nieuw toegetreden inleggers bedroeg bij de Rijkspostspaarbank 131 453 tegenover 129 101 in 1928. Omtrent dit onderwerp werden in 1929 van 286 particuliere spaarbanken opgaven ontvangen: het aantal harer nieuw toegetreden inleggers was 117 876 (in 1928 bij 279 particuliere spaarbanken 97 155) 274 particuliere spaarbanken, welke over beide jaren opgaven verstrekken, zagen bedoeld aantal stijgen van 96 940 tot 116 034. Hoewel de Rijkspostspaarbank voor het onderwerpelijke gegeven nog steeds hogere cijfers dan de particuliere spaarbanken te zien geeft, wijzigt de verhouding tot die banken zich blijkbaar ook in dit opzicht in ongunstigen zin voor de Rijkspostspaarbank.

De beroepen der nieuw toegetreden inleggers. Omtrent dit onderwerp werden over 1929 opgaven ontvangen van 122 particuliere spaarbanken (in 1928 van 115 banken), omvattende 45 412 (in 1928 40 917) nieuw toegetreden inleggers. Dat door deze opgaven niet meer dan een minderheid van deze groep van inleggers wordt bestreken, kan hieruit blijken, dat genoemde 45 412 inleggers slechts 38,5 pct. uitmaken van de nieuw toegetreden inleggers der 286 particuliere spaarbanken, welke omtrent het aantal dezer inleggers opgaven hebben verstrekt (in 1928 42,1 pct. van de nieuw toegetreden inleggers bij 279 particuliere spaarbanken). Blijkbaar is de administratie van vele particuliere spaarbanken nog niet op de verstrekking van deze gegevens ingericht. De in de groote gemeenten gevestigde instellingen konden over het algemeen hieraan wel voldoen. Aangezien haar opgaven dus op de cijfers van tabel V grooten invloed hebben uitgeoefend, kunnen deze niet als representatief voor het geheele land worden beschouwd.

Het saldo-tegoed en de toegekende rente. Het saldo-tegoed van de inleggers bij de Rijkspostspaarbank nam toe van f 340 505 000 (einde 1928) tot f 351 115 000 (einde 1929), alzoo met f 10 610 000 (3,1 pct.). Daartegenover staat een toeneming van het saldo-tegoed der inleggers bij 291 particuliere spaarbanken, die zoowel over 1928 als over 1929 gegevens hebben verstrekt van f 353 451 000 tot f 379 671 000 alzoo met f 26 220 000 (7,4 pct.). Neemt men de cijfers dezer instellingen met die van de Rijkspostspaarbank samen, dan blijkt het saldo-tegoed te zijn gestegen van f 693 956 000 tot f 730 786 000 dus met f 36 829 000 (5,3 pct.).

Bij het trekken van conclusies uit deze cijfers valt erop te letten, dat de bevolking op 31 December 1929 tegenover den laatsten dag van 1928 een vermeerdering van 1,3 pct. aanwees.

Voor alle provincies nam het saldo-tegoed der inleggers bij de Rijkspostspaarbank toe, doch behalve in Noordbrabant (waar de Rijkspostspaarbank een bijzonder groote plaats inneemt) en in Zeeland was de toeneming bij de Rijkspostspaarbank kleiner dan bij de 291 vergeleken particuliere spaarbanken. Bij laatstbedoelde banken nam het saldo-tegoed in de provincies Zuidholland en Noordholland met resp. f 8 404 000 (w. o. te 's-Gravenhage met f 2 078 000 en te Rotterdam met f 3 535 000) en f 5 417 000 (w. o. te Amsterdam met f 2 117 000) toe, tegenover resp. f 2 256 000 en f 2 104 000 bij de Rijkspostspaarbank.

Terwijl in de drie zuidelijke provincies alsmede in Noordholland en Overijssel het saldo-tegoed bij de Rijkspostspaarbank aan het einde van 1929 grooter was dan dat bij de 291 vergeleken particuliere spaarbanken, was in de overige provincies de verhouding omgekeerd. De uiterste gevallen vindt men in Noordbrabant met een sterke voorkeur voor de Rijkspostspaarbank, en in Groningen waar de particuliere spaarbanken een grooten voorsprong hebben.

Het totaal bedrag der aan de inleggers toegekende rente (onverschillig of deze bij het tegoed der inleggers is gevoegd dan wel aan hen is uitbetaald) bedroeg in 1929 bij de Rijkspostspaarbank f 8 716 000 (in 1928 f 8 430 000)

en bij 296 particuliere spaarbanken f 11 937 000 (in 1928 eveneens bij 296 particuliere spaarbanken doch niet bij geheel dezelfde instellingen f 10 892 000). Uit deze cijfers in verband gebracht met die betreffende het saldo-tegoed, komt duidelijk naar voren, dat de particuliere spaarbanken een hoogere rente dan de Rijkspostspaarbank plegen te vergoeden.

Groepëering der spaarbankboekjes naar de grootte van het saldo-tegoed. De cijfers in de desbetreffende tabellen toonen aan, dat bij de Rijkspostspaarbank de boekjes met een klein saldo-tegoed een grootere plaats innemen dan bij de particuliere spaarbanken, terwijl het omgekeerde zich voordoet ten aanzien van de boekjes met een groot saldo-tegoed. Zooals uit de in het retrospectief overzicht opgenomen cijfers blijkt was het saldo-tegoed per boekje bij de particuliere spaarbanken dan ook aanzienlijk hoger. Aangenomen mag worden, dat de bij de particuliere spaarbanken bestaande bepalingen omtrent het toekennen van rentevergoeding over grootere bedragen tot het aanhouden van meer belangrijke saldi bij die banken aanleiding geeft.

De beleggingen. Uit tabel IV blijkt, dat de beleggingsportefeuille der particuliere spaarbanken in verschillende opzichten anders is samengesteld dan die van de Rijkspostspaarbank. De invloed van de meerdere beleggingsvrijheid dier banken doet zich daarbij gelden. In het bijzonder de belegging in hypotheeken, die bij de Rijkspostspaarbank niet voorkomt, is bij de particuliere spaarbanken niet onaanzienlijk. Met het oog op de enorme koersdaling, welke verschillende aandelen in den laatsten tijd hebben ondergaan, is het een gunstig verschijnsel, dat belegging in aandelen bij de Rijkspostspaarbank niet en bij de particuliere spaarbanken slechts sporadisch bleek voor te komen.

De rente door de spaarbanken gekweekt uit de beleggingen bedroeg in de jaren 1928 en 1929 bij de Rijkspostspaarbank resp. f 17 567 000 en f 18 456 000 en bij de particuliere spaarbanken waarvan opgaven zijn ontvangen (in 1928 van 274 en in 1929 van 282 instellingen) resp. f 17 020 000 en f 19 122 000. De aan de inleggers der Rijkspostspaarbank toegekende rente (zie boven) bedroeg in de genoemde jaren dus nog niet de helft van de door die instelling gekweekte rente.

BOERENLEENBANKEN. (*Banques système Raiffeisen.*)

Ten slotte volgt hieronder een retrospectief overzicht van de ontwikkeling der boerenleenbanken. De gegevens over 1928, welke in dit overzicht voorkomen, hebben betrekking op 718 banken, aangesloten bij de Coöp. Centrale Raiffeisenbank te Utrecht, 550 banken aangesloten bij de Coöp. Centrale Boerenleenbank te Eindhoven, benevens 8 zelfstandige banken.

JAREN. (Années.)	Inlagen. (Exclusief rente.) (Versements; les intérêts non compris.)	Terugbetalingen. (Rembour- sements.)	Saldo-tegoed der inleggers op het einde van het jaar. (Solde dû aux dépo- sants à la fin de l'année.)	Saldo-tegoed per boekje. (Solde dû par livret.)	Bedrag op het einde van het jaar nog op de voorschotten verschuldigd. (Montant des avances pas remboursé à la fin de l'année.)
	× f 1 000	× f 1 000	× f 1 000		× f 1 000
1900	192	81	211	*	178
1905	4 528	3 081	5 175	f 347	2 701
1910	21 956	17 693	30 334	419	16 812
1913	38 158	32 316	52 183	462	31 381
1914	34 954	32 255	56 599	447	33 127
1915	56 572	33 620	81 674	560	33 260
1916	82 714	54 326	113 043	676	37 472
1917	99 713	67 301	149 089	784	42 306
1918	135 728	92 819	196 842	909	53 000
1919	156 693	132 624	227 765	939	78 662
1920	151 828	148 305	238 361	897	101 494
1921	191 508	150 742	289 710	945	119 087
1922	162 692 ¹⁾	147 318	300 574	946	127 518
1923	155 755 ¹⁾	156 482	299 186	866	138 515
1924	176 301 ¹⁾	160 801	313 058	895	149 068
1925	198 056 ¹⁾	163 989	342 777	954	160 316
1926	194 450 ¹⁾	178 921	360 021	913	174 310
1927	202 956 ¹⁾	177 201	385 006	916	180 431
1928	227 187 ¹⁾	189 534	423 322	945	191 048

* Voor het jaar 1900 zijn dienaangaande geen gegevens bekend.
1) Inclusief rente.

SPAARBANKEN.

(Caisses d'épargne.)

TABEL I.

(Tableau I.)

Bedrag der inlagen en terugbetalingen.

(Montant des versements et des remboursements.)

Indeeling. <i>(Division.)</i>	1927	1928	1929	1927	1928	1929
	Bedrag der inlagen gedurende het boekjaar. <i>(Montant des versements pendant l'année administrative.)</i>			Bedrag der terugbetalingen gedurende het boekjaar. <i>(Montant des remboursements pendant l'année administrative.)</i>		
	296	296	296	296	296	296
	particuliere instellingen. <i>(institutions particulières.)</i>			particuliere instellingen. <i>(institutions particulières.)</i>		
	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000
Noordbrabant	1 559	2 707	3 985	1 371	2 057	3 454
Gelderland	18 573	20 410	21 232	17 513	19 236	20 367
Zuidholland	63 860	70 845	77 297	58 576	64 892	72 313
<i>w.o. 's-Gravenhage . . . . .</i>	<i>25 034</i>	<i>27 871</i>	<i>30 090</i>	<i>22 545</i>	<i>25 481</i>	<i>28 858</i>
<i>Rotterdam . . . . .</i>	<i>22 324</i>	<i>23 979</i>	<i>27 236</i>	<i>21 276</i>	<i>22 740</i>	<i>24 867</i>
Noordholland	26 074	30 180	34 486	23 005	26 486	31 162
<i>w.o. Amsterdam . . . . .</i>	<i>12 231</i>	<i>12 648</i>	<i>13 248</i>	<i>11 179</i>	<i>11 870</i>	<i>12 286</i>
Zeeland	1 735	1 950	2 165	1 393	1 688	1 851
Utrecht	9 359	10 925	14 064	8 801	9 765	12 778
Friesland	6 967	7 109	7 297	6 402	6 760	7 057
Overijssel	6 918	7 610	8 350	6 167	6 742	7 709
Groningen	12 228	12 805	13 724	10 564	11 421	12 763
Drenthe	513	521	674	503	511	556
Limburg	5 465	6 177	6 429	4 926	5 309	5 405
Totaal partieul. spaarbanken	153 251	171 239	189 703	139 221	154 867	175 416
Rijkspostspaarbank	127 513	132 745	136 439	127 373	130 005	134 541
Totaal-generaal	280 764	303 984	326 142	266 594	284 872	309 957

TABEL Ia.
Bedrag der inlagen en terugbetalingen van die spaarbanken.
(Montant des versements et des remboursements des caisses d'épargne.)

Indeeling. (Division.)	1928.			1929.			Toe- resp. 1928 (Augmentations 1928, etc.)
	Bedrag der inlagen gedurende het boekjaar. (Montant des versements pendant l'année administrative.)						
	Rijkspost- spaarbank. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)	Rijkspost- spaarbank. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)	Rijkspost- spaar- bank. (Caisse d'épargne postale.)
		291 instellingen. (institutions.)	292		291 instellingen. (institutions.)	292	
	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	
Noordbrabant	21 618	2 707	24 325	22 820	3 954	26 773	5,6
Gelderland	11 541	20 410	31 951	11 665	21 232	32 897	1,1
Zuidholland	33 050	70 845	103 895	33 326	77 282	110 608	0,9
<i>w.o. 's-Gravenhage.</i>		27 871			30 090		
<i>Rotterdam . . . . .</i>		23 979			27 236		
Noordholland	34 537	30 180	64 717	35 755	34 486	70 240	3,5
<i>w.o. Amsterdam . . . . .</i>		12 648			13 248		
Zeeland	3 975	1 950	5 925	4 096	2 107	6 203	3,0
Utrecht	7 382	10 911	18 293	7 574	14 064	21 638	2,6
Friesland	2 729	7 065	9 793	2 728	7 261	9 988	— 0,04
Overijssel	7 255	7 610	14 865	7 407	8 350	15 758	2,1
Groningen	2 520	12 691	15 211	2 522	13 604	16 126	0,1
Drenthe	1 163	521	1 684	1 134	674	1 808	— 2,6
Limburg	6 975	6 177	13 152	7 414	6 429	13 843	6,3
Totaal	132 745	171 067	303 812	136 439	189 442	325 881	2,8

TABEL II. (Tableau II.)
Saldo-tegoed der inleggers. (Solde dû aux déposants.)

Indeeling. (Division.)	Tegoed der inleggers aan het einde van: (Solde dû aux déposants à la fin de.)		
	1927	1928	1929
	296 particuliere instellingen. (institutions particulières.)		
	× f 1 000	× f 1 000	× f 1 000
Noordbrabant	(16) 5 129	(15) 5 875	(16) 6 669
Gelderland	(39) 38 610	(39) 40 976	(39) 43 212
Zuidholland	(50) 98 419	(50) 107 388	(51) 115 902
<i>w.o. 's-Gravenhage</i>	(5) 25 622	(5) 28 760	(5) 30 858
<i>Rotterdam . . . . .</i>	(3) 36 306	(3) 38 509	(3) 42 044
Noordholland	(52) 58 591	(54) 64 192	(54) 69 610
<i>w.o. Amsterdam . . . . .</i>	(3) 35 856	(3) 37 714	(3) 39 831
Zeeland	(6) 4 493	(6) 4 902	(7) 5 548
Utrecht	(13) 16 309	(14) 18 273	(13) 20 145
Friesland	(33) 18 746	(32) 19 576	(32) 20 377
Overijssel	(17) 17 731	(17) 19 194	(17) 20 484
Groningen	(57) 53 451	(57) 56 828	(55) 59 866
Drenthe	(6) 3 190	(6) 3 323	(6) 3 570
Limburg	(7) 12 677	(6) 13 894	(6) 15 378
Totaal particuliere spaarbanken	(296) 327 346	(296) 354 419	(296) 380 761
Rijkspostspaarbank	(1) 329 338	(1) 340 505	(1) 351 115
Totaal-generaal	(297) 656 684	(297) 694 924	(297) 731 875

De cijfers tusschen haakjes geven het getal banken aan, dat inlichtingen verstrekt heeft.

(Tableau Ia.)

Welke zoowel over 1928 als over 1929 gegevens hebben verstrekt.

(qui ont fourni des données sur l'année 1928 et sur l'année 1929.)

Afneming sedert 1928 in pCt. (ou diminution depuis 1928 en pourcents.)		1928.			1929.			Toe- resp. afneming sedert 1928 in pCt. (Augmentation ou diminution depuis 1928, en pourcents.)		
		Bedrag der terugbetalingen gedurende het boekjaar. (Montant des remboursements pendant l'année administrative.)								
Particuliere spaarbanken. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)	Rijks-post-spaarbank. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)	Rijks-post-spaarbank. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)	Rijks-post-spaarbank (Caisse d'épargne postale.)	Particuliere spaarbanken. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)
		291	292	291	292	291	292			
		instellingen. (institutions.)			instellingen. (institutions.)					
		× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000			
46,1	10,0	19 816	2 057	21 873	21 254	3 431	24 685	7,3	66,8	12,9
4,0	3,0	11 675	19 236	30 911	11 753	20 357	32 119	0,7	5,9	3,9
9,1	6,5	32 652	64 892	97 544	33 429	72 291	105 720	2,4	11,4	8,4
8,0			25 481			28 858			13,3	
13,6			22 740			24 867			9,4	
14,3	8,5	34 308	26 486	60 794	35 811	31 162	66 972	4,4	17,7	10,2
4,7			11 870			12 286			3,5	
8,1	4,7	3 875	1 688	5 564	3 830	1 795	5 625	— 1,2	6,3	1,1
28,9	18,3	7 367	9 742	17 109	7 571	12 778	20 349	2,8	31,2	18,9
2,8	2,0	2 843	6 704	9 547	2 776	7 016	9 792	— 2,3	4,6	2,6
9,7	6,0	7 242	6 742	13 984	7 324	7 709	15 034	1,1	14,3	7,5
7,2	6,0	2 385	11 361	13 746	2 542	12 609	15 152	6,6	11,0	10,2
29,4	7,3	1 141	511	1 652	1 142	556	1 698	0,04	8,8	2,8
4,1	5,3	6 701	5 309	12 009	7 110	5 405	12 515	6,1	1,8	4,2
10,7	7,3	130 005	154 729	284 734	134 541	175 119	309 660	3,5	13,2	8,8

TABEL IIa. (Tableau IIa.)

Saldo-tegoed der inleggers bij die spaarbanken, welke zoowel over 1928 als over 1929 gegevens hebben verstrekt.

(Solde dû aux déposants des caisses d'épargne, qui ont fourni des données sur l'année 1928 et sur l'année 1929.)

Indeeling. (Division.)	1928			1929			Toe- resp. afneming sedert 1928 in pCt. (Augmentation ou diminution depuis 1928, en pourcents.)		
	R. P. S. 1692 kantoren. (Caisse d'épargne postale, 1692 bureaux.)	Part. Sp. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)	R. P. S. 1704 kantoren. (Caisse d'épargne postale, 1704 bureaux.)	Part. Sp. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)	R. P. S. (Caisse d'épargne postale.)	Part. Sp. (Caisses particulières.)	Totaal. (Total.)
	291	292	291	292					
instellingen. (institutions.)			instellingen. (institutions.)						
		× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000	× f 1000			
Noordbrabant	51 114	5 875	56 988	53 987	6 580	60 566	5,6	12,0	6,3
Gelderland	32 427	40 976	73 403	33 117	43 212	76 328	2,1	5,5	4,0
Zuidholland	82 353	107 388	189 740	84 609	115 792	200 400	2,7	7,8	5,6
<i>w.o. 's-Gravenhage</i>		28 780			30 858			7,2	
<i>Rotterdam</i>		38 509			42 044			9,2	
Noordholland	78 536	64 192	142 728	80 639	69 610	150 249	2,7	8,4	5,3
<i>w.o. Amsterdam</i>		37 714			39 831			5,6	
Zeeland	14 374	4 902	19 276	14 914	5 374	20 289	3,8	9,6	5,3
Utrecht	18 994	18 208	37 202	19 497	20 145	39 642	2,6	10,6	6,6
Friesland	8 619	19 196	27 814	8 729	20 148	28 878	1,3	5,0	3,8
Overijssel	22 004	19 194	41 198	22 573	20 484	43 056	2,6	6,7	4,5
Groningen	7 587	56 305	63 892	7 742	59 379	67 120	2,0	5,5	5,1
Drenthe	3 514	3 323	6 836	3 541	3 570	7 110	0,8	7,4	4,0
Limburg	20 983	13 894	34 878	21 768	15 378	37 146	3,7	10,7	6,5
Totaal	340 505	353 451	693 956	351 115	379 671	730 786	3,1	7,4	5,3

TABEL V. (Tableau V.)

Indeeling der nieuw toegetreden inleggers naar de beroepsgroepen.

(Répartition des déposants nouvellement accédés par groupe de métiers.)

INDEELING. (Division.)	1928.				1929.			
	Hoofden van ondernemingen, bedrijfsleiders, enz. (Chefs d'entreprise, gérants, etc.)	Werklieden en bedienden. (Ouvriers et employés.)	Inlegg. wier kostw. beh. tot de desbetr. groep. (Déposants de qui le gagne-pain appartient au groupe concernant.)	Totaal. (Total.)	Hoofden van ondernemingen, bedrijfsleiders, enz. (Chefs d'entreprise, gérants, etc.)	Werklieden en bedienden. (Ouvriers et employés.)	Inlegg. wier kostw. beh. tot de desbetr. groep. (Déposants de qui le gagne-pain appartient au groupe concernant.)	Totaal. (Total.)
	115 particuliere instellingen. (institutions particulières.)				122 particuliere instellingen. (institutions particulières.)			
Nijverheid	1 291	10 735	2 620	14 646	1 830	12 709	2 443	17 082
Landbouw	567	847	599	2 018	565	876	667	2 108
Jacht en visscherij	20	18	23	61	30	24	19	79
Handel en verkeer	1 765	1 371	1 036	4 172	2 021	1 679	999	4 699
Vrije beroepen inclusief ambten of bedieningen, verpleging, onderwijs, enz.	3 499		777	4 276	3 227		771	3 998
Huiselijke diensten	2 671		173	2 844	2 844		195	3 039
Zonder beroep (eigen inkomsten hebbende), gepensionneerden en beroep onbekend.	7 185		4 496	11 681	8 154		5 201	13 355
Totaal	29 969		9 724	39 693	34 015		10 295	44 310
Vereen. en instellingen	—	—	—	1 224	—	—	—	1 102
Totaal-generaal	—	—	—	40 917	—	—	—	45 412

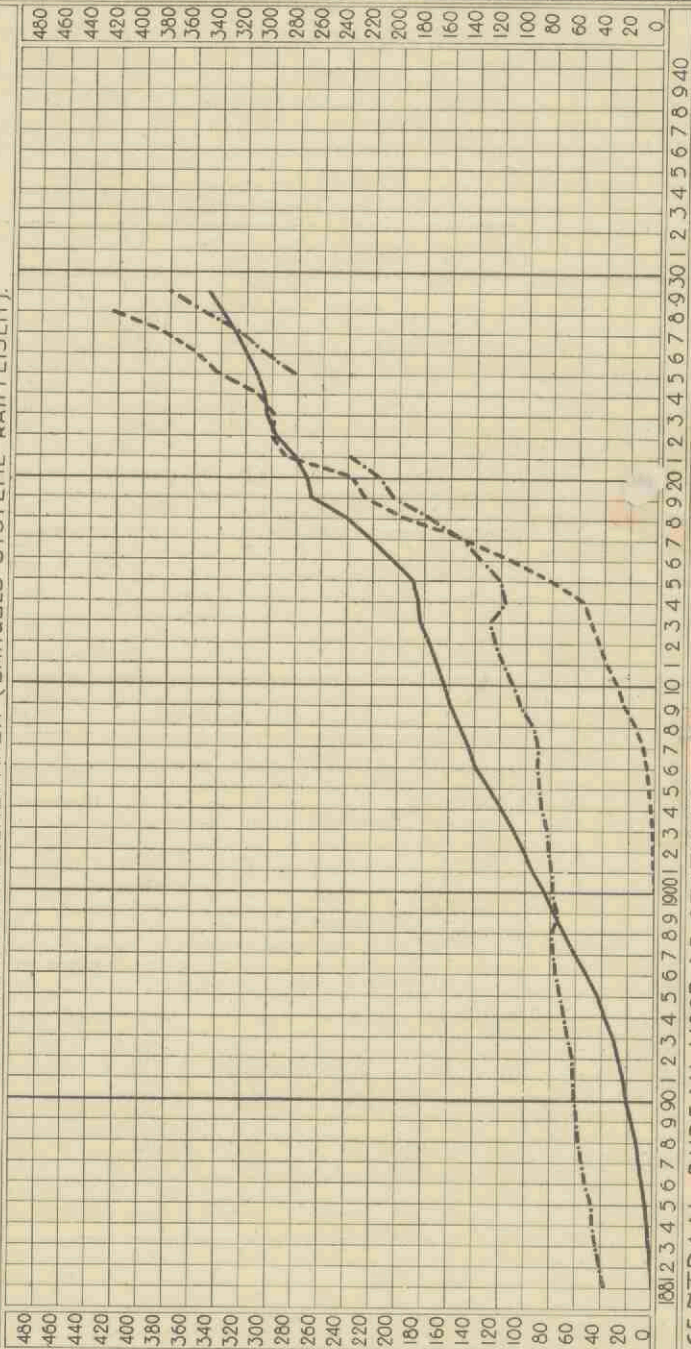
INDEELING. (Division.)	In procenten van de groep. (En pourcents du groupe.)				In procenten van de groep. (En pourcents du groupe.)			
	1928.				1929.			
	Hoofden van ondernemingen, bedrijfsleiders, enz. (Chefs d'entreprise, gérants, etc.)	Werklieden en bedienden. (Ouvriers et employés.)	Inlegg. wier kostw. beh. tot de desbetr. groep. (Déposants de qui le gagne-pain appartient au groupe concernant.)	Totaal. (Total.)	Hoofden van ondernemingen, bedrijfsleiders, enz. (Chefs d'entreprise, gérants, etc.)	Werklieden en bedienden. (Ouvriers et employés.)	Inlegg. wier kostw. beh. tot de desbetr. groep. (Déposants de qui le gagne-pain appartient au groupe concernant.)	Totaal. (Total.)
115 particuliere instellingen. (institutions particulières.)				122 particuliere instellingen. (institutions particulières.)				
Nijverheid	8,8	73,3	17,9	100,0	11,0	74,6	14,3	100,0
Landbouw	28,2	42,1	29,7	100,0	26,8	41,6	31,6	100,0
Jacht en visscherij	32,8	29,5	37,7	100,0	45,6	30,4	24,1	100,0
Handel en verkeer	42,3	32,9	24,8	100,0	43,0	35,7	21,3	100,0
Vrije beroepen inclusief ambten of bedieningen, verpleging, onderwijs, enz.	81,8		18,2	100,0	80,7		19,3	100,0
Huiselijke diensten	93,9		6,1	100,0	93,6		6,4	100,0
Zonder beroep (eigen inkomsten hebbende), gepensionneerden en beroep onbekend	61,5		38,5	100,0	61,1		38,9	100,0
Totaal	75,5		24,5	100,0	76,8		23,2	100,0

(Zie de grafiek op blz. 12.)

SPAAR- EN LEENBANKEN. (INSTITUTIONS DE PRÉVOYANCE.)

TÉGOED DER INLEGGERS OP HET EINDE 31 JAAR IN MILLIOENEN GULDENS.
 SOLDE DÙ AUX DÉPOSANTS À LA FIN DE L'ANNÉE EN MILLIONS DE FLORINS.

- RIJKSPOSTSPAARBANK (CAISSE D'ÉPARGNE POSTALE)
- - - PARTICULIÈRE SPAARBANKEN (CAISSES PARTICULIÈRES).
- - - - BOERENLEENBANKEN (BANQUES SYSTÈME RAIFFEISEN).

CENTRAAL BUREAU VOOR DE STATISTIEK. BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DES PAYS-BAS.

